

такої відповідальності за зобов'язаннями головної компанії має вирішуватися з урахуванням своєрідності договірних засад створення ПФГ та особливостей внутрішніх відносин учасників групи.

Список використаних джерел

1. Ібрагімова Н.В. Правовий статус холдингів. Дис. ... канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право / Н.В. Ібрагімова; Донецький на. Ун-т. – Вінниця, 2015. – С. 151.
2. Щербина В. Господарсько-правова відповідальність: галузевий підхід, особливості застосування та напрямки подальших наукових досліджень / В. Щербина // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. / відп. ред. І.С. Гриценко. – К.: ВПЦ "Київ. ун-т", 2013. – Вип. 3 (97). – С. 10.
3. Заярний О. Господарсько-правова відповідальність в механізмі правового регулювання господарських відносин / О. Заярний // Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки / Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2011. – Вип. 86. – С. 112.
4. Корчак Н.М. Державне регулювання відносин конкуренції в Україні (господарсько-правовий аспект). Дис. ... докт. юрид. наук. Спеціальність 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право / Н.М. Корчак; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2015. – С. 366.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144.
6. Татькова З.Ф. Підстави, види та форми господарсько-правової відповідальності: Дис... канд. юрид. наук / З.Ф. Татькова; Донецький нац. ун-т. – Донецьк, 2010. – С. 178.
7. Кикоть О.О. Підстави настання господарсько-правової відповідальності: теоретико-правові питання / О.О. Кикоть // Наукові записки НаУКМА. – Серія Юридичні науки. – 2010. – Т. 103. – С. 100-102.
8. Господарське право України. Частина 2. Навчальний посібник / за ред. О.П. Гетманець. – Х.: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014 // http://megalib.com.ua/content/9717_Pidstavi_gospodarsko_pravovoi_vidpovidalnosti.html.
9. Бейцун І.В. Об'єднання юридичних осіб в цивільному праві: порівняльно-правовий аналіз. Дис. ... канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / І.В. Бейцун. – К., 2006. – 236 с.
10. Про промислово-фінансові групи в Україні: Закон України від 21.11.1995 року № 437/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 23. – Ст. 88.
11. Шуба Б.В. Відповідальність учасників господарського товариства як засіб захисту інтересів його кредиторів (порівняльно-правовий аналіз німецького і українського права). Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Б.В. Шуба; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – С. 15.
13. Костицький В. В. Закон перманентної концентрації капіталу: економічна історія та українські реалії / В. В. Костицький ; Ін-т законодав. передбачень і правової експертизи. – К., 2003. – 198 с.
14. Костицький В. В. Закон перманентної концентрації капіталу: економіко-правові проблеми / В. Костицький // Право України. – 2003. – № 12. – С. 48-53.

УТВЕРЖДЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЗАСАДА ІСНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Піляй І.В., аспірант Міжрегіональної академії управління персоналом

Iv. Piliay APPROVAL OF THE TRANSPARENT STATUS OF PUBLIC PROSECUTOR'S AS AN INDEPENDENT OF EXISTENCE AND DEVELOPMENT DEMOCRATIC SOCIETY

***Анотація:** У статті автором досліджено особливості функціонування феномену транспарентності в органах публічного обвинувачення. Автор проаналізував основні прояви інформаційної діяльності в контексті реалізації функцій органів прокуратури у сфері кримінального процесу та поза нею. З-поміж іншого, автором проаналізовано взаємозв'язок принципу гласності як елементу верховенства права із роллю прокуратури в утвердженні демократичного устрою в національних правових системах. Узагальнено практику Європейського суду з прав людини в аспекті інформаційної відкритості органів прокуратури.*

***Ключові слова:** транспарентність, публічне обвинувачення, органи прокуратури, інформаційна відкритість, верховенство права, кримінальна юстиція, демократичне суспільство.*

***Annotation:** In the article the author studies the peculiarities of functioning of transparency in public prosecution bodies. The author analyzes the main manifestations of information activity on the implementation of the prosecutor's functions in the field of criminal proceedings and outside of it. Also, the author analyzes a relationship between the principle of transparency, as an element of the rule of law, and the role of the prosecutor's office in the establishment of a democratic system in the national legal systems. Author generalizes the practice of the European Court of Human Rights in the aspect of the issue of informational openness of the prosecutor's offices.*

Effective provision of the content of publicity as an element of the rule of law is impossible without public accusation in a democratic legal society. Therefore, the mission of the prosecutor's office is to establish not only its transparent status, but also

the informational openness of those spheres and areas of activity in which they participate. In addition, the genesis of information technology obliges to modify the strategy of disseminating information about the activities of the prosecutor's office by submitting processed, easy to perceive and systematized information.

Since prosecutors' functions are integrated into a wide range of legal processes, both within and outside the scope of the criminal process, the limits of the openness of the status and activities of the prosecutor's offices must also be consistent with the stated scope of the integrated functions of public prosecution in the democratic process. This means that public prosecutors should use a wide range of information openness tools so that each function and direction of their activities do not remain "closed".

Key words: *transparency, public prosecution, prosecutor's office, information openness, rule of law, criminal justice, democratic society.*

На сьогодні феномен інформаційної відкритості є найдієвішими ліками від однієї із найбільш значущих проблем управління державою – зниженням рівня довіри. Це стосується як державницько-політичного механізму загалом, так і органів державної влади, зокрема прокуратури.

Міркуючи в сегменті кримінальної юстиції, не можна заперечувати про неминучість участі органів прокуратури в інформаційних процесах. У цьому аспекті прослідковується двоякий ефект. З одного боку, феномен породжує як нові комунікативні можливості у співпраці, перейнятті та обміні досвідом, так і зобов'язує до впровадження якісно нових демократичних принципів в інформаційну політику, інформаційну діяльність та інформаційну стратегію органів прокуратури. З іншого боку, глобалізація викликає нові інформаційні процеси у самій правовій парадигмі, що впливають і на процеси публічного обвинувачення, нагляду за дотриманням законності, забезпечення принципу верховенства права та презумпції невинуватості.

Утвердження транспарентного статусу органів публічного обвинувачення становить невід'ємну вимогу демократичного суспільства, оскільки сама ідея демократичної форми правління базується на участі кожного члена народу в управлінні публічними справами. Але, так як з практичної точки зору реалізувати це неможливо – реально вплив на прийняття ключових рішень здійснюється обмеженим колом осіб.

З кожною епохою демократичний устрій удосконалюється з позиції того, щоб ефективність управлінських рішень була високою, при цьому, не менш вагомим ставав учасницький вплив. До цього здається закономірним додати, що долучення більшості громадян, які безпосередньо не володіють владними повноваженнями до будь-яких відносин із публічними інститутами та особами може відбуватися за наявності у них інформації, знань про природу функціонування влади [19]. Проте такий аргумент є лише одним із джерел виникнення транспарентності в державних органах.

Первинний позитивний ефект від інформаційної відкритості прослідковується у вимірі адміністративізму, тобто, середовищі відносин особи та публічного адміністрування. Слід погодитися із М.Ю. Корченковою у тому, що атмосфера відкритості і гласності дисциплінує суб'єктів влади, в значній мірі сприяючи запобіганню корупції та інших зловживань, підвищуючи ефективність управлінської діяльності. Та, навпаки, офіційна секретність розбещує бюрократію і призводить до стагнації державного і політичного механізму [6, с. 125].

Первинні демократичні правові системи прямо пов'язували відкритість та гласність з народовладними процесами. Наприклад, в Стародавньому Римі кримінальне судочинство здійснювалося спочатку народними зборами, а потім постійними комісіями, які очолювали претори, що забезпечувало гласність на всіх стадіях процесу [8]. У Древніх Афінах Клісфен ввів остракізм, тобто, народне голосування, під час якого громадяни на глиняних черепках писали ім'я неблагонадійного громадянина. Якщо його ім'я написали шість тисяч чоловік і більше, його виганяли з міста на десять років. Так вирішувалися найбільш важливі питання, що стосуються безпеки держави та демократії [8].

Серед чисельної кількості інших особливостей, які притаманні феномену відкритості в публічно-владній діяльності, звертається увага, на непоодинокі вислови науковців, у тому, що механізми інформаційної відкритості в сучасних умовах, окрім

певних незмінних констант, можуть відрізнятися щодо кожної окремої взятої державно-владної функції, публічне обвинувачення серед яких не являється винятком.

Органи прокуратури на сьогодні функціонують у кожній національній правовій системі, що пов'язано із неможливістю повноцінного існування демократичних інституцій без них. Законодавство у сфері правового регулювання системи прокуратури по відношенню до конституцій, у більшості випадків є органічним, тобто таким, що продовжує зміст конституційних норм. Це пов'язано, зокрема, із тим, що органам прокуратури притаманна функціональна модель однієї із найбільш дискреційними повноваженнями серед державних органів [10]. А тому обсяг, межі, порядок застосування таких повноважень повинні бути встановлені на найвищому законодавчому рівні.

Втім, все ж таки єдиного міжнародного стандарту (функціональної моделі) щодо повноважень прокуратури не існує. Як зазначається у тексті Будапештської конференції, розмаїття прокурорських систем – це нормальне явище, яке у цьому відношенні впливає з різних традицій у Європі, глибоко укорінених в культурному спадку, правових процесах та конституційній історії [18].

Загалом, публічні обвинувачі – публічні особи державного органу, який від імені суспільства й у суспільних інтересах забезпечує правозастосування, в разі, якщо порушення закону має наслідком кримінальне покарання, з урахуванням, з одного боку, прав особи, а з другого – потрібної дієвості системи кримінальної юстиції [11].

Про значення функції публічного обвинувачення неодноразово відзначалося у нормативних, стратегічних актах правових інститутів на найвищому міжнародному рівні. Якщо вдатися до класифікації, то у найбільш широкому варіанті діяльність органів публічного обвинувачення можливо розмежувати на сферу кримінальної юстиції та роль поза кримінальним переслідуванням.

Що стосується кримінального процесу, то відповідно до Рекомендації ПАРЄ 1604 (2003) № 11, Парламентська Асамблея визнає і високо оцінює суттєву роль служби публічних обвинувачів у справі повсюдного забезпечення безпеки та свободи суспільства європейських країн шляхом охорони верховенства права, захисту громадян від кримінальних посягань на їхні права і свободи, забезпечення дотримання прав і свобод осіб, підозрюваних або обвинувачених у вчиненні кримінальних правопорушень, і шляхом здійснення нагляду за належним функціонуванням органів, відповідальних за розслідування і обвинувачення [15, с. 15].

Одна із найбільш властивих та доволі дискусійних, зокрема в Україні, ролей (призначень) прокуратури є участь у кримінальному розслідуванні злочинів. Засади прокурорської участі у розслідуванні злочинів чітко окреслено у Висновках № 10 Консультативної ради Європейських прокурорів наступними питаннями: невід'ємність нагляду за слідством, допустимість здійснення слідства прокуратурою, участь у дотриманні презумпції невинуватості та прав підозрюваних, необхідність забезпечення змагальності кримінального процесу тощо [3]. Більше того, у зазначених Висновках державам рекомендується застосувати заходи щодо посилення ролі прокуратури у кримінальному переслідуванні шляхом поліпшення підготовки прокурорів, налагодження роботи із засобами масової інформації, ефективності використання спеціальних методів розслідування.

Фактор транснаціональності скоєння злочинів спровокував удосконалення міжнародних механізмів прокурорської взаємодії шляхом використання інструментів MLA (міжнародна правова допомога). У Висновку №1 (2007) Консультативної ради Європейських прокурорів встановлюються засади розширення існуючих механізмів, що сприяють безпосередньому обміну інформацією між прокурорами різних країн [2]. Це додатково обґрунтовує важливість інформаційної діяльності прокуратури, що віддзеркалюється на її можливості робити доступною функцію публічного обвинувачення не тільки для громадського суспільства, а й для інших державницьких інституцій.

Як відомо, основоположною засадою будь-якого строю держави «загального добробуту» є верховенство права. Цей принцип закладений у преамбулі до Конвенції про захист прав та основоположних свобод (далі – Конвенція). Цікаво, що Радою Європи задекларовано безпосередню участь прокуратури в реалізації принципу верховенства права через справедливе, неупереджене та ефективне здійснення правосуддя в усіх справах і на всіх етапах процесу в межах своєї компетенції [4].

У продовження вищезазначеного слід відмітити, що розвиток гласності та відкритості кримінального процесу безпосередньо пов'язаний із розвитком принципу верховенства права. Питання, яке є вкрай важливим в контексті належного здійснення кримінального правосуддя, стосується забезпечення дієвості у повному обсязі цього принципу. Саме верховенство права є базовою основоположною засадою демократичного устрою.

Пов'язаність публічного обвинувачення та верховенства права у всіх проявах його багатогранності чітко закріплено у Висновках № 10 Консультативної ради Європейських прокурорів наступними обов'язками, які повинні виконуватися в демократичному та правовому суспільстві: дотримання гуманного способу поводження з особами, ураженими розслідуванням та забезпечення їх можливістю відстоювати свої законні права на всіх етапах переслідування; використання всіх наданих законом правових засобів, наскільки це можливо в рамках компетенції, з метою забезпечення дотримання слідчими закону і спеціальних правил поведінки, а в разі перевищення повноважень останніми, забезпечити невідворотність відповідальності та компенсацію шкоди потерпілому-підозрюваному; забезпечення ефективності кримінального розслідування шляхом ретельного збору доказів, обґрунтованості вини у разі її встановлення з метою недопущення введення суду в оману [3]. До речі, узагальнення ідеї верховенства права через призму публічного обвинувачення можна також віднести до форм реалізації транспарентності в роботі прокуратури.

Як зазначається у Доповіді Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеційська Комісія), одним із елементів феномену верховенства права є доступ до правосуддя, представленого незалежними та безсторонніми судами. У процедурному аспекті основна вимога, що стосується зазначеного, полягає у необхідності гарантування відкритого та справедливого слухання [1]. Видаються вірними розмежування О. Т. Кузьменко у тому, що принцип відкритості кримінального судочинства становить вимогу, звернену безпосередньо до суду (процесуальний зміст), а власне гласність – положення, які закріплюють права громадян (публіки), що виникають у зв'язку із проведенням відкритого судового розгляду [7]. Отже, якщо судовий орган, проводячи судовий процес, може в окремих випадках встановити його «закритість», то гласність кримінального судочинства повинна бути забезпечена на всіх його стадіях, гарантування якої покладано на публічне обвинувачення.

У прецедентній практиці Європейського суду по правах людини (далі - ЄСПЛ) гласності судового процесу та ролі прокуратури також відводиться особливе місце. Цитуючи ст. 6 Конвенції, встановлюємо гарантоване право кожного на публічний розгляд справи та оголошення рішення публічно. Критерії обмеження Конвенція встановлює вичерпними, формально прописуючи їх у тій же ст. 6: інтереси моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або – тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, - коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя [5].

ЄСПЛ підкреслює важливість забезпечення публічності та відкритості у справах «Лучанінова проти України» від 9 червня 2011 року [14] та «Ріпан проти Австрії» від 14 листопада 2000 року [17], стверджуючи при цьому, що це являється основоположним правом людини та громадянина. При цьому, ЄСПЛ вбачає порушення ч.1 ст.6 Конвенції у недостатності формальної публічності судового процесу, тобто, забезпеченні доступності

громадськості до участі у судовому процесі. На думку Суду, забезпечення відкритості також повинно кореспондуватися із створення загальнодоступності інформації про дату та місце судового засідання [14; 17]. Непоінформованість сторони захисту прокуратурою може вважатись лише тоді порушенням права та справедливий процес, коли такі дії чи бездіяльність призвели до певного негативного для сторони захисту результату в провадженні. У рішенні «Верду проти Іспанії» від 5 лютого 2007 року ЄСПЛ не визнав порушенням ст. 6 Конвенції, виходячи із неповідомлення сторони захисту про факт апеляційного оскарження справи [16, с. 37].

Що стосується інформаційної діяльності прокурорів щодо інформування про факти в кримінальному провадженні, то слід відмітити, що в низці рішень ЄСПЛ констатується перевищення меж інформаційної відкритості внаслідок публічних висловлювань прокурорів у засобах масової інформації, на телебаченні, в приватних інтерв'ю тощо [20; 12; 13]. А тому працівникам прокуратури потрібно бути обережними у висловленнях стосовно ходу розслідування та фактів попереднього обвинувачення, оскільки в більшості випадків такі дані можуть розцінюватись як порушення презумпції невинуватості.

Правоохоронна функція прокуратури достатньо розгорнуто висвітлена і поза межами кримінальної юстиції. Ключовим меседжем, який слід брати до уваги при аналізі транспарентного статусу органів прокуратури є те, що втручання прокуратури за межами кримінальної сфери може виправдовуватись лише її загальним завданням діяти «від імені суспільства та у державних інтересах, забезпечувати застосування закону». Більш того, такі функції не можуть ставити під сумнів принцип розподілу повноважень законодавчої, виконавчої та судової гілок влади або той факт, що лише компетентні суди можуть вирішувати спори, заслухавши обидві сторони. [9].

Стає зрозуміло, що вихід за межі кримінального процесу – це свого роду інший вид правоохоронної діяльності прокуратури, який не повинен створювати перешкод для нормального функціонування інших відомчих інституцій. Разом з тим, він не повинен бути позбавлений відкритості для суспільства своєю про місію і призначення.

Висновки. Усвідомлюючи високу оцінку ролі публічного обвинувачення, стають очевидними особливості функціонування транспарентності в органах публічного обвинувачення:

по-перше, оскільки прокурорські функції інтегровані у широкий обсяг правових процесів, що пов'язано як із сферою кримінального процесу, так і поза нею, межі відкритості статусу та діяльності органів прокуратури також повинні кореспондуватися із зазначеним обсягом інтегрованих функцій публічного обвинувачення в демократичний процес. Це означає, що органи прокуратури повинні використовувати широкий інструментарій інформаційної відкритості аби кожна функція та напрямок їх діяльності не залишалися «закритими»;

по-друге, оскільки сфера кримінальної юстиції суттєвим чином пронизана обмеженням прав та свобод людини і громадянина, не вся інформація може бути піддана розголошенню. Доречно зазначити, що органи прокуратури у процесі інформаційної відкритості повинні шукати розумний баланс публічних інтересів та основоположних прав людини щодо розголошення соціальних подробиць, що підтверджується офіційною позицією Ради Європи: «Органи прокуратури повинні запровадити найбільш прозорий та відкритий підхід до роботи, при цьому в повній мірі дотримуючись своїх обов'язків та зберігати конфіденційність [21]»;

по-третє, сучасні стандарти високої якості інформаційної відкритості, такі як доступність відомостей не тільки про засади діяльності, а й знання про процедури, обумовлюють та сприяють системоутворенню довіри до публічного обвинувачення;

по-четверте, працівники прокуратури є незалежними у своїй діяльності та повинні жорстко дотримуватись правил етики та корпоративного іміджу. Більше того, Римська хартія, високо оцінюючи важливість прозорості публічного статусу прокуратури,

рекомендує на міжнародному рівні встановити правила етики прокуратури як стандарт їх діяльності та забезпечити їх максимальне розголошення [4];

по-п'яте, ефективне забезпечення реалізації змісту гласності як елементу верховенства права неможливе без публічного обвинувачення в демократичному правовому суспільстві. А тому, місія органів прокуратури полягає в утвердженні не тільки свого транспарентного статусу, а й інформаційної відкритості тих сфер та напрямків діяльності, у яких вони приймають участь. До того ж, генезис інформаційних технологій зобов'язує модифікувати стратегію поширення відомостей про діяльність органів прокуратури шляхом подання оброблених, простих для сприйняття та систематизованих відомостей;

по-шосте, оскільки прокурори являються безпосередніми учасниками судового процесу, зокрема у питаннях підтримки державного обвинувачення, на їх також покладається обов'язок забезпечення гласності у сфері кримінального процесу, як елементу принципу верховенства права.

Список використаних джерел

1. Доповідь № 512/2009 Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеційська Комісія) : схвалена Венеційською Комісією на 86му пленарному засіданні, (Венеція, 25–26 березня 2011 року. – [URL] : [www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/.../\\$FILE/CDL-AD\(2011\)003rev-ukr.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/.../$FILE/CDL-AD(2011)003rev-ukr.pdf).
2. Заключение № 1 (2007) «О путях совершенствования международного сотрудничества в сфере уголовного правосудия» Консультативного совета европейских прокуроров, принято на 2-ом пленарном заседании КСЕП, состоявшемся в г. Страсбурге 28–30 октября 2007 г. – [URL] : https://www.gp.gov.ua/ua/cmo.html?_m=publications&t=rec&id=101556.
3. Заключение № 10 (2015) Консультативного совета европейских прокуроров для представления Комитету министров Совета Европы «О роли прокуроров в расследовании преступлений» // Сборник заключений Консультативного Совета Европейских Прокуроров (КСЕП), Март 2017 г.
4. Заключение № 9 (2014) Консультативного совета европейских прокуроров для представления Комитета министров Совета Европы «О европейских нормах и принципах, касающихся прокуроров», Сборник заключений Консультативного Совета Европейских Прокуроров (КСЕП), Март 2017 г.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція; Рада Європи від 04.11.1950 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
6. Корченкова, Н. Ю. Принцип информационной открытости как требование современной демократии. – Вестник Нижегородского университета им. НИ Лобачевского. Серия: Право 1. – 2000. – С. 124-128.
7. Кузьменко О. Т. Принцип гласності кримінального судочинства і формування довіри громадян до суду / О. Т. Кузьменко, Н. Л. Дроздович // Вісник Верховного Суду України. - 2015. - № 10. - С. 31-36. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2015_10_6.
8. Нечаева, Л. А. (2014). Эволюция принципа гласности судопроизводства в России и зарубежных государствах. Вестник Международного института экономики и права. – 2014. - №3 (16). – [URL] : <https://cyberleninka.ru/article/n/evolyutsiya-printsipa-glasnosti-sudoproizvodstva-v-rossii-i-zarubezhnyh-gosudarstvah.pdf>.
9. Про роль прокуратури за межами сфери кримінального права : Висновок № 3 (2008) Консультативної ради європейських прокурорів, прийнятий ССРЕ на 3-му пленарному засіданні (Страсбург, 15 – 17 жовтня 2008 р.). – [URL]: https://www.gp.gov.ua/ua/cmo.html?_m=publications&t=rec&id=101556.
10. Рекомендация CM/Rec(2012)11 (Бордоская декларация) «О судьях и прокурорах в демократическом обществе». - принята Комитетом министров 19 сентября 2012 года. – [URL]. - www.genproc.gov.ru/files/documents/kmse.doc.
11. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 724 засіданні заступників міністрів 6 жовтня 2000 року. – [URL]: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/>.
12. Справа "Шагін проти України" (Заява N 20437/05) : Рішення; Європейський суд з прав людини від 10.12.2009 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/974_612.
13. Справа «Довженко проти України» (Заява № 36650/03) : Рішення; Європейський суд з прав людини від 12.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/974_845.

14. Справа «Лучанінова проти України» (Заява № 16347/02) : Рішення; Європейський суд з прав людини от 09.06.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/974_788.
15. Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні / за заг. редакцією О. А. Банчука. – К. : Атіка, 2012. – 624 с.
16. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. – К., 2015. – 208 с.
17. Case Riepan v. Austria // ECHR, no. 35115/97, Strasbourg, 14 November 2000. – [URL]: <https://www.legal-tools.org/doc/c50ef0/pdf/>.
18. CPGE (2005) 16. Conference OF Prosecutors General OF Europe 6TH Session by the Council of Europe in co-operation with the Prosecutor General of Hungary. - Budapest, 29 & 31 May 2005.
19. James Madison, The Writings of James Madison, vol. 3 (citing letter to W.T.Barry, Aug. 4, 1822) [1910].
20. Minelli v. Switzerland, 25 March 1983, Series A no. 62, № 8660/79.
21. CJ-S-PR (2011) RAP 4. Проект звіту про зустріч : 4-та зустріч групи спеціалістів щодо ролі прокуратури поза межами кримінально-правової сфери, 7-8 грудня 2011 року Страсбург, Рада Європи. – 2011. – [URL] : https://www.gp.gov.ua/ua/cmo.html?_m=publications&_t=rec&id=101556

СВОБОДА ПЕРЕМІЩЕННЯ КАПІТАЛУ ЯК ПРИНЦИП ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Суходольська А.А., аспірантка Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова

A. Sukhodolska THE FREEDOM OF MOVEMENT OF THE CAPITAL AS THE PRINCIPLE OF THE EU INTERNAL MARKET: THE ISSUES

***Анотація:** У статті аналізуються загальні правові засади свободи переміщення капіталу в ЄС, а також політико-економічні та нормативні проблеми реалізації цього принципу у соціально-економічній практиці країн-членів ЄС, звертається увага на важливість використання цієї свободи ЄС в практиці господарського життя в Україні з врахуванням того, що така можливість згідно з правилами ЄС не вимагає членства в цьому співтоваристві на відміну від інших свобод.*

***Ключові слова:** Європейські свободи, свобода переміщення осіб, робочої сили (праці), товарів і послуг, свобода переміщення капіталу.*

***Annotation:** The article analyzes the general legal principles of the freedom of movement of the capital in the EU. European freedoms have become one of the main ideas of the organization of the European Union. Four of them are the most important. They determine the possibility of free movement of people, capital, labor, goods and services. These freedoms are considered as an obligatory condition for the formation and development of a common market, a common social, financial and economic space. The author notes that the process of free movement of the capital within the framework of state and interstate economic formation accelerates the adoption of national economy to European requirements. This principle ensures that individuals and legal entities can easily open accounts in any EU country; they can also transfer unlimited amounts of money from one country to another, what in general can lead to closer economic and financial integration. Nowadays the clear notion of the free movement of the capital doesn't exist. So in the article is proposed to understand under the term mentioned above, the transfer of capital movements from one Member State to another, which is independent. It means that it doesn't depend on the supply of goods, the provision of services or the movement of labor, that is, under the freedom of capital movements it is reasonable to understand independent freedom within the EU. The author considers the most important components of the transferring of the capital are the financial transactions related to investing: investing resources in another state; non- return the invested financial resources to the country of its original location in time, referring to the EU Directive No. 88/361 of June 24, 1988. and Regulation (EC) 2560/2001 of the European Parliament and of the Council of 19 December 2001 on cross-border payments in euro. The author also analyzes the political, economic and normative problems of implementing of this principle in the social and economic practice of the EU member states, draws attention to the importance of using this EU freedom in the practice of economic life in Ukraine. This opportunity does not require membership according to the EU rules in this community unlike other freedoms.*

***Key words:** European freedoms, freedom of movement of persons, labor force (labor), goods and services, freedom of movement of capital.*